

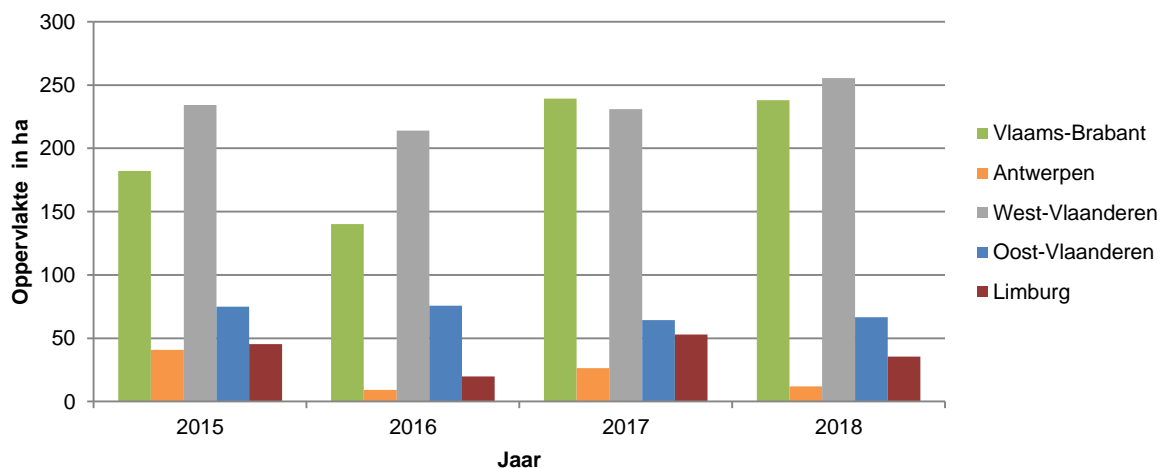
Proefresultaten koolzaad 2019

De provincie Vlaams-Brabant speelt een grote rol qua areaal koolzaad in Vlaanderen. Bij de cijfers uit 2016 door ADSEI (metelling) op provincieniveau, scoort Vlaams-Brabant hoog, met 140 ha ten opzichte van de 459 ha in heel Vlaanderen. Dat is ruim 30% van het totale areaal. Ongeveer 1/3e van het totale Vlaamse koolzaadareaal bevindt zich in Vlaams-Brabant. Om de telers te ondersteunen werd een demonstratieve rassenproef aangelegd op Praktijkpunt Landbouw.

Tabel 0.1 Een evolutie van het kool- (en raapzaad) areaal in de Vlaamse provincies.

Oppervlakte in ha	2015	2016	2017	2018	2019*
België	11.271	11.455	10.819	11.309	9.364
Vlaanderen + Brussel	630	537	687	725	675
Vlaams-Brabant	182	140	239	238	-
Antwerpen	41	9	26	12	-
West-Vlaanderen	234	214	231	255	0
Oost-Vlaanderen	75	76	64	66	0
Limburg	45	20	53	35	0
% Vlaams-Brabant	29	26	35	33	0

*voorlopige cijfers

Figuur 0.1 Evolutie koolzaadareaal per provincie.

De rassenproef koolzaad op Praktijkpunt Landbouw wordt in de eerste plaats demonstratief aangelegd voor akkerbouwers die interesse hebben in de teelt of dit gewas momenteel al telen.

In het seizoen 2018-2019 gebeurde de opvolging niet zo intensief als tijdens de vorige jaren: vanuit het Landbouwcentrum Granen (LCG) werden geen koolzaadberichten meer uitgestuurd, dus werden

er hiervoor geen gegevens verzameld. De samenwerking rond koolzaad stond dus op een laag pitje, maar dat belette ons niet om toch een eigen rassenproef koolzaad op te volgen.

Voor seizoen 2019-2020 zal er opnieuw nauw samengewerkt worden met LCG en Inagro om enkele percelen koolzaad te monitoren. Praktijkpunt Landbouw zal zijn kennis over de koolzaadteelt uitbreiden door intensieve monitoring van de rassenproef. Alle mogelijke ziekten en plagen zullen opgevolgd worden, alsook alle gewassenmerken van de verschillende rassen.

Winterkoolzaad spant de kroon

Koolzaad (*Brassica napus*) behoort tot de familie van de koolgewassen of kruisbloemigen (Brassicaceae) en kan men indelen in twee grote groepen: winter- en zomerkoolzaad. Winterkoolzaad is de meest interessante teelt aangezien hij in het najaar de bodem bedekt en dankzij het wortelstelsel erosiewerend werkt. Daarnaast kan winterkoolzaad ook tot 40 % meer opbrengst geven dan zomerkoolzaad. Door de langere teeltduur is er in de winter wel meer kans op schade door bijvoorbeeld duiven.

Figuur 0.2 Demonstratieproef koolzaad – proef in oktober 2018 (links) en oogst in juli 2019 (rechts).

Tien verschillende rassen in demoproef

In totaal werden tien verschillende koolzaadrassen uitgezaaid op 11 september 2018. Als voorteelt stond er wintertarwe op het perceel.

Tabel 0.2: Overzicht van de verschillende rassen winterkoolzaad in de demoproef 2018-2019.

	Ras	Verkoper	Ontsmetting	DKG	Zaadichtheid In kg per ha ⁽¹⁾	Zaaihoeveelheid voor 12 m ² (in g)
1	Anapolis	Limagrain	Thiram	5,8	2,90	3,48
2	DK Execto	Bayer/monsanto	Thirame (Royal flo)	5,3	2,67	3,20
3	DK Exception	Bayer/monsanto	Thirame (Royal flo)	6,2	3,12	3,74
4	DK Exetine	Bayer/monsanto	Thirame (Royal flo)	4,6	2,32	2,79
5	Hertz	Jorion	Thirame (Royal flo)	5,1	2,54	3,05
6	Lg Angelico	Limagrain	Thiram	7,3	3,65	4,38
7	Lg Architect	Limagrain	Thiram	6,0	3,00	3,60
8	Lg Arkansas	Limagrain	Thiram	5,9	2,95	3,54
9	Olimpico	Jorion	Thirame	5,2	2,60	3,12
10	Trezzor	Jorion	Thirame	6,3	3,15	3,78

DKG = duizendkorrelgewicht in gram; (1) = voor 50 zaden per m²

Goede opkomst, matige opbrengst

Najaar 2018 was een gunstige periode voor het koolzaad in Vlaanderen. Er viel voldoende neerslag, waardoor de kieming en opkomst in het algemeen goed verliep. De opkomsttellingen werden uitgevoerd op 4 en 10 oktober 2018. De rassen vertoonden slechts een kleine variatie in opkomst, met een minimum van 37 en een maximum van 41 planten per m². Dit komt neer op een opkomst met een minimum van 76% en een maximum van 82% voor een inzaai van 50 zaden per m². De weersomstandigheden in het najaar van 2018 waren niet te nat (zoals in 2017), waardoor het gewas goed de winter in ging. De duivenschade bleef eerder beperkt tijdens het winterseizoen 2018-2019.

De afrijping van het koolzaad wordt afgelezen aan de kleur van de hauwen: deze verkleuren van groen naar beige, beginnend aan de onderkant van de plant. Als de hauwen een beige kleur hebben, is het koolzaad rijp, ook al is het stro dan nog gedeeltelijk groen. Idealiter bevat koolzaad een vochtgehalte van 8%, maar de weersomstandigheden spelen hierbij een grote rol. Bij zonnig en warm weer kan er een daling van 3% in het vochtgehalte zijn op 1 dag. Om praktische redenen werden alle rassen tegelijkertijd geoogst. Sommige rassen waren dus overrijp, terwijl andere net rijp genoeg waren. Op 17 juli 2019 werd het koolzaad buiten proef geoogst door een loonwerker. Daarna werden alle rassen afzonderlijk geoogst en gewogen. De opbrengsten per ras zijn af te lezen in Tabel 0.3. Omdat de proefvelden van 1,2m breed gedorst werden met een grote graandorser van 6 meter breed kunnen we de opbrengsten niet nauwkeurig noemen. De proefvelddorser die nauwkeurig kan oogsten met zijn werkbreedte van 1,5 meter werd later geleverd dan verwacht. Afhankelijk van de omstandigheden zijn opbrengsten van 6 ton per hectare mogelijk voor winterkoolzaad.

Tabel 0.3 Overzicht opkomst en opbrengst van seizoen '18-'19 vergeleken met voorgaande seizoenen.

Ras	Opkomst '16-'17 pl/m ²	Opkomst '17-'18 pl/m ²	Opkomst '18-'19 pl/m ²	Vocht % bij oogst	Opbrengst '17-'18 (ton/ha)	Opbrengst '18-'19 (ton/ha)
1 Anapolis			41	8,6		3,10
2 DK Execto			40	8,5		3,56
3 DK Exception	40	20	38	8,5	2,91	3,25
4 DK Exetine			38	8,4		3,13
5 Hertz	49	31	39	8,8	2,10	2,29
6 Lg Angelico			42	8,8		3,38
7 Lg Architect		23	43	9,3	3,49	2,69
8 Lg Arkansas			40	9,6		4,00
9 Olimpico			40	11,0		2,81
10 Trezzor			42	8,0		0,79

pl/m² = aantal planten per m²

Vooruitblik teeltseizoen 2019-2020

Op 3 september 2019 werd het koolzaad voor het volgende teeltseizoen ingezaaid met de proefveldzaamachine. Voor elk van de 11 rassen werd de oppervlakte verviervoudigd in vergelijking met het vorige teeltseizoen. Zo kunnen we mooie opbrengstgegevens verzamelen voor elk ras, omdat ze nauwkeurig geoogst kunnen worden met de proefvelddorser.